

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

Інженерно-педагогічний факультет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан інженерно-педагогічного
факультету

Кільдеров Д.Е.

«31» серпня 2021 р.

ПРОГРАМА

КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність: 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Київ – 2021

Укладачі: КІЛЬДЕРОВ ДМИТРО ЕДУАРДОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, декан Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

ТИТОВА НАТАЛІЯ МИХАЙЛІВНА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної підготовки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Рецензенти: КОРЕЦЬ МИКОЛА САВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-педагогічної та адміністративно-господарської роботи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

ГУРЕВИЧ РОМАН СЕМЕНОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член-академік НАПН України, директор Навчально-наукового інституту педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Атестація випускників є заключним етапом навчання студентів на Інженерно-педагогічному факультеті Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова за освітніми програми підготовки бакалаврів спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» і має на меті перевірити рівень готовності майбутніх фахівців, здатних здійснювати освітню діяльність із професійної підготовки технічних фахівців, кваліфікованих робітників і працівників сфери торгівлі та послуг (відповідно до ДК 003:2010 зі змінами, внесеними 25.10.2021) підприємств, установ та організацій галузі/сфери відповідно до спеціалізації.

Проведення атестації майбутніх бакалаврів з професійної освіти (за спеціалізацією) здійснюється відповідно до положень: «Про організацію освітнього процесу у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова закладах», затвердженого на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П.Драгоманова 31 жовтня 2019р. (протокол № 4) та «Про екзаменаційну комісію Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова», затвердженого на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова 30 грудня 2015 р. (протокол № 9) і покладається на екзаменаційні комісії у повній відповідності до освітніх програм, враховуючи спеціалізації.

Для присвоєння першого (бакалаврського) рівня вищої освіти щорічно створюється екзаменаційна комісія, яка діє протягом календарного року та оцінює якісний рівень науково-теоретичної і практичної підготовки випускників, приймає рішення про присвоєння їм відповідної кваліфікації та видачу диплома, а також розробляє пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу та забезпечення якості освітньо-професійної підготовки фахівців у ЗВО.

Форма атестації студентів для присвоєння першого (бакалаврського) рівня вищої освіти визначається Стандартом вищої освіти України перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 – «Освіта / Педагогіка», спеціальність 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)», який затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1460.

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену (ККЕ) включає:

- перелік компетентностей, які мають бути перевірені під час атестаційного екзамену відповідно до вимог освітніх програм спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізацією)» та національної рамки кваліфікацій;
- обов'язкові програмні результати навчання, які визначені стандартом вищої освіти та освітньою програмою, мають бути оцінені на екзамені;
- типові завдання (питання) екзамену та алгоритм їх розв'язання (викладення);
- зразок екзаменаційного білету;
- критерії оцінювання знань;
- інформаційні джерела для підготовки до екзамену.

На Інженерно-педагогічному факультеті НПУ імені М.П.Драгоманова ККЕ проходить у вигляді письмового екзамену за практичними завданнями та вирішення тестових завдань.

Робота екзаменаційної комісії проводиться у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Розклад засідань екзаменаційної комісії затверджується проректором з навчально-методичної роботи на підставі подання декана факультету і доводиться до загального відома не пізніше, ніж за місяць до початку атестації.

До атестації допускаються студенти, які успішно виконали всі вимоги освітніх програм спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» та не мають академічної заборгованості.

У екзаменаційну комісію перед початком фахового атестаційного екзамену завідувачами випускових кафедр спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» подаються такі документи:

- наказ ректора про допуск студентів до атестації;
- списки студентів, допущених до атестації і затверджені деканом факультету;
- зведена відомість про виконання студентами навчального плану і про отримані ними балів (середні зважені оцінки) з теоретичних навчальних дисциплін, курсових проектів (робіт), практик;
- завірені індивідуальні навчальні плани студентів.

ККЕ проводиться як комплексна перевірка програмних результатів навчання студентів за білетами, складеними випусковими кафедрами у повній відповідності до програми та з урахуванням вимог освітніх програм підготовки бакалаврів спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»; проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії за участю не менше половини її складу і при обов'язковій присутності голови екзаменаційної комісії.

Комплексний кваліфікаційний екзамен проводиться у два етапи:

- виконання екзаменаційного тесту, що містить 30 тестових завдань на платформі Moodle;
- перед комісією, з додаванням письмового плану відповіді на спеціальному екзаменаційному листі.

Студент отримує екзаменаційний білет і має змогу підготуватися до відповіді протягом 60 хв. За цей час студент-випускник, користуючись персональним комп'ютером з підключеною Інтернет-мережею, здійснює вхід в систему управління електронними курсами НПУ імені М.П.Драгоманова заздалегідь підготовленими логіном і паролем і виконує екзаменаційний тест, на

який виділяється 30 хвилин (на кожне тестове завдання орієнтовно по одній хвилині).

Наступні 30 хвилин часу відводиться на виконання практико-орієнтованих завдань. Студент заповнює лист-відповідь, де вказує основні відомості про себе (прізвище, ім'я та по-батькові, шифр групи, дату проведення екзамену, номер білету), викладає план відповіді на питання білету та ставить свій підпис. Такий лист-відповідь є документом, що підтверджує складання студентом фахового атестаційного екзамену і зберігається в архіві факультету у комплекті документів про атестацію.

Рішення екзаменаційної комісії про оцінювання результатів знань, виявлених студентами під час проходження фахової атестації, а також про присвоєння студентам-випускникам кваліфікації та видачу їм документів про вищу освіту приймається екзаменаційною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. При однаковій кількості голосів голос голови екзаменаційної комісії є вирішальним.

Результати складання ККЕ визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та відповідною бальною оцінкою підготовленості випускника і оголошуються в день їх проведення після оформлення протоколу засідання екзаменаційної комісії. Якщо студент отримав незадовільну оцінку після завершення фахової атестації, то він відраховується зі закладу вищої освіти як такий, що виконав навчальний план, але не склав атестації. Такому студенту видається академічна довідка встановленого зразка.

Студент, який не був атестований, допускається повторно до ККЕ упродовж трьох років після закінчення НПУ імені М.П.Драгоманова. Повторна фахова атестація дозволяється не раніше, як під час наступної атестації і визначається навчальним планом, чинним у рік закінчення студентом закладу вищої освіти.

Студентам, які не мали змогу бути атестованими з поважних причин, наказом ректора НПУ імені М.П.Драгоманова може бути продовжено термін навчання до наступного терміну роботи екзаменаційної комісії, але не більше, ніж на один рік.

II. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКА

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 06. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
Спеціальні (фахові) компетентності	ФК 1. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності. ФК 5. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище. ФК12. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.

III. ОBOB'ЯЗKOBІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Обов'язкові результати навчання визначені стандартом вищої освіти та освітньою програмою:

ПР03. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами; доносити зрозуміло і

недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.

ПР04. Знати основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою.

ПР05. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.

ПР06. Відшуковувати, обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію, що стосується професійної діяльності, користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації.

ПР09. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі.

IV. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ БІЛЕТУ

На атестацію осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, виносяться набуті компетентності та обов'язкові результати навчання, що визначені Стандартом вищої освіти України, освітніми програмами підготовки бакалаврів спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» та окреслена у блоках змістових модулів, що складають нормативну частину змісту підготовки майбутніх бакалаврів з професійної освіти (за спеціалізаціями).

Нормативною формою атестації бакалавра зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» є комплексна діагностика: складання фахового атестаційного екзамену, що встановлює загально-

професійні компетенції майбутнього бакалавра з професійної освіти (за спеціалізацією) щодо встановлення рівня опанування студентом відповідних спеціальних професійних компетентностей відповідно до спеціалізації.

Рівень фахової підготовки встановлюється опосередковано за допомогою різних за формою завдань і складається з:

- теоретичної частини (тест);
- практичної частини (розв'язання комплексних ситуаційних завдань, для реалізації яких використовуються дидактичні засоби, що дає змогу перевірити сформованість відповідних знань, умінь, навичок та компетентностей).

На атестацію виносяться такі нормативні дисципліни:

- «Психологія»;
- «Професійна педагогіка»;
- «Методика професійного навчання»;
- «Теоретико-правові основи професійної освіти».

Нижче представлено зразок білету фахової атестації зі спеціальності 015 «Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)» на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та зразок тестового завдання.

Екзаменаційний білет № __

1. Теоретична частина

Виконайте екзаменаційний тест (сайт - <http://www.moodle.npu.edu.ua/>)

2. Практична частина

- 2.1. Розробіть для уроку на тему «Фірмовий стиль. Дизайн фірмової символіки» методичний прийом, який сприяє кращому усвідомленню учнями мети уроку.
- 2.2. Складіть текст анонімної анкети для вивчення стосунків учнівського колективу з класним керівником.

IV. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

«Психологія»

Змістовий модуль I. Загальна психологія

Тема 1.1. Вступ до загальної психології.

Становлення, історія розвитку психології. Предмет, об'єкт, завдання, структура. Предмет психології як науки. Структура, завдання та стан сучасної психології. Структура психологічних явищ. Значення психологічних знань. Місце психології в системі наук. Диференціація психології на окремі наукові галузі. Основні етапи історії загальної психології; школи, концепції, напрями у психології. Історія психологічної думки в Україні. Природа психічного з точки зору категорії відображення.

Тема 1.2. Методи дослідження у загальній психології.

Принципи, методи дослідження. Рівні дослідження у психології. Основні етапи психологічного дослідження. Специфіка наукового дослідження у психології та проблема якості соціально-психологічної інформації: репрезентативність, надійність, валідність, стійкість і точність. Характеристика конкретних методик психологічного дослідження: організаційні; інтерпретаційні; методи обробки даних; емпіричні методи.

Тема 1.3. Поява та розвиток психіки та свідомості.

Проблеми антропогенезу та розвиток форм відображення у живій і неживій природі. Розвиток психіки у філогенезі: стадії та рівні розвитку форм психічного відображення за О. М. Леонтьєвим і К. Е. Фабрі. Сутність відмінностей психіки людей від психіки тварин. Психіка і свідомість. Суспільно-історичний характер свідомості. Розвиток свідомості та її структура. Свідоме і несвідоме в психічній діяльності людини.

Тема 1.4. Психічні процеси. Відчуття.

Загальне поняття про психічні процеси. Емпіричні ознаки психічних процесів. Пізнавальні психічні процеси. Поняття про відчуття: відчуття як первинна форма орієнтування організму в довкіллі. Фізіологічна основа

відчуттів. Адекватні і неадекватні подразники. Класифікація та види відчуттів. Загальні закономірності відчуттів. Властивості відчуттів. Розвиток відчуттів. Відчуття у дітей та дорослих людей.

Тема 1.5. Сприймання. Пам'ять.

Поняття про сприймання. Природа сприймання. Взаємозв'язки аналізаторів у процесі сприймань. Фізіологічні основи сприймань. Роль моторних компонентів у сприйманні. Сприймання як дія. Загальні властивості та індивідуальні особливості сприймань. Ілюзії, галюцинації та їх причини. Класифікація і види сприймань. Мимовільне та довільне сприймання. Спостереження як форма довільного сприймання. Сприймання у дітей та дорослих людей.

Поняття про пам'ять. Природа пам'яті: теорії і закони пам'яті. Класифікація і види пам'яті. Процеси і закономірності пам'яті. Відтворення. Збереження і забування. Ремінісценція. Ретроактивне і проактивне гальмування. Закон забування Г. Еббінгауза. Індивідуальні особливості і типи пам'яті. Методи розвитку пам'яті. Пам'ять у дітей та дорослих людей.

Тема 1.6. Мислення. Увага.

Поняття про мислення. Зв'язок мислення з мовою, мовленням та чуттєвим пізнанням людини. Теорії мислення, його фізіологічна основа. Функціонально-операційна сторона мислення. Мислительні дії і операції. Логічні форми мислення як продукти мисленнєвого процесу. Мислення, як діяльність. Класифікація та види мислення. Індивідуальні відмінності у мисленні людини. Інтелект, його види. Методи розвитку інтелекту. Мислення та інтелект у дітей та дорослих людей.

Поняття про увагу. Функції уваги. Теорії уваги. Види уваги. Форми уваги. Властивості уваги. Неуважність та відволікання. Основні критерії розвинутої уваги. Методи розвитку уваги. Увага у дітей та дорослих людей.

Тема 1.7. Уява. Емоції та воля.

Поняття про уяву як вищий пізнавальний процес. Фізіологічна основа уяви. Процеси, основні прийоми створення образів уяви. Класифікація та види уяви. Мрія, фантазія, сновидіння, галюцинація. Функції уяви. Індивідуальні особливості уяви. Методи розвитку уяви. Уява у дітей та дорослих людей.

Поняття про емоції і почуття. Функції емоцій і почуттів. Психологічні теорії емоцій. Види емоцій. Види почуттів. Форми переживання емоцій і почуттів. Емоційні стани. Емоції та почуття у дітей та дорослих людей.

Поняття про волю. Ознаки вольової поведінки. Функції волі. Теорії волі. Природа волі. Воля як вища психічна функція. Вольова регуляція поведінки. Локус контролю. Критерії вольової поведінки. Вольові дії. Вольовий акт. Структура складної вольової дії. Потяг, бажання, хотіння як форми прояву волі. Класифікація вольових якостей особистості. Методи розвитку вольових якостей особистості. Воля у дітей та дорослих людей.

Тема 1.8. Особистість.

Поняття особистості в психології. Людина, індивід, особистість, індивідуальність. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальної взаємодії. Теорії особистості. Структура особистості. Самосвідомість та "Я-концепція". Особистісне зростання. Соціально-психологічні чинники формування особистості. Стадії розвитку особистості.

Тема 1.9. Темперамент. Характер. Здібності. Креативність.

Поняття про темперамент. Історія розвитку вчення про темперамент. Фізіологічна основа темпераменту. Психологічна характеристика та властивості типів темпераменту: холерик, сангвінік, флегматик, меланхолік. Прояви темпераменту у дітей та дорослих людей.

Поняття про характер. Природні та соціальні передумови формування характеру. Структура характеру. Провідні риси характеру. Акцентуації характеру. Я-концепція особистості. Позитивна та негативна Я-концепція

особистості. Формування Я-концепція особистості. Самооцінка особистості, її види. Формування самооцінки особистості. Спрямованість особистості.

Здібності особистості. Види здібностей. Обдарованість, таланти, геніальність. Розвиток здібностей. Обдаровані діти. Креативність. Соціально-психологічні чинники креативності. Розвиток креативності.

Змістовий модуль II. Вікова та педагогічна психологія

Тема 2.1. Вікова та педагогічна психологія як наука.

Предмет та завдання вікової психології. Галузі вікової психології. Історія виникнення і розвитку вікової психології як науки. Методи вікової психології. Принципи педагогічної психології. Проблеми і завдання педагогічної психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Методи педагогічної психології.

Тема 2.2. Характеристика психіки в онтогенезі.

Специфіка та показники психічного розвитку особистості. Основні закономірності психічного розвитку людини: нерівномірність, дискретність, інтеграція психіки, пластичність і можливість компенсації. Активність особистості, як чинник психічного розвитку. Біологічні та соціальні чинники психічного розвитку. Проблема рушійних сил психічного розвитку. Навчання, виховання і розвиток: взаємозв'язок та взаємовплив. Психічний розвиток та діяльність.

Тема 2.3. Психічний розвиток новонародженого та немовляти.

Пренатальний та постнатальний період розвитку. Криза новонародженості. Головні новоутворення новонародженого. Загальна характеристика анатомо-фізіологічного розвитку новонародженого. Соціальна ситуація розвитку новонародженого. Провідна діяльність новонародженого. Головні новоутворення. Головна суперечність віку. Криза першого року життя.

Тема 2.4. Розвиток дитини в ранньому віці.

Соціальна ситуація розвитку в ранньому віці. Психологічне усвідомлення себе. Продуктивна і репродуктивна діяльність. Розвиток предметної діяльності. Оволодіння мовою. Формування особистості дитини раннього віку. Особливості розвитку психічних пізнавальних процесів. Головні новоутворення: наочно дійове мислення, мовне спілкування, комплекс «Я-сам». Психологічні особливості кризи 3-х років.

Тема 2.5. Дошкільний вік.

Загальна характеристика анатомо-фізіологічних особливостей дошкільника. Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Сюжетно-рольова гра як провідна діяльність. Особливості спілкування дошкільника. Розвиток особистості дошкільника. Формування оцінки поведінки інших людей. Здатність підпорядковувати бажання свідомим намірам. Моральні мотиви поведінки. Усвідомлення свого соціального «Я», своєї приналежності до дитячого колективу. Потреба в соціальній відповідності. Новоутворення дошкільного віку: узагальнення своїх переживань, самооцінка, статева ідентичність, децентрація мислення.

Тема 2.6. Психічний розвиток дитини молодшого шкільного віку.

Готовність дитини до навчання. Анатомо-фізіологічні особливості молодших школярів. Вчитель і шестирічна дитина. Соціальна ситуація розвитку. Працездатність молодших школярів. Проблеми психологічної адаптації до умов шкільного життя. Навчання як провідний вид діяльності школяра. Особливості взаємодії «вчитель - учень», «учень - учень». Розвиток пізнавальних процесів та емоційно-вольової сфери. Формування особистості дитини молодшого шкільного віку. Криза 7 років.

Тема 2.7. Психологія підліткового віку.

Загальна характеристика підліткового віку. Розвиток вищих психічних функцій у підлітковому віці. Особливості взаємин і спілкування підлітків з

дорослими та однолітками. Соціальна ситуація особистісного зростання сучасного підлітка. Криза підліткового віку. Моральний розвиток підлітка та його ціннісні уявлення. Становлення самосвідомості підлітка.

Тема 2.8. Психологія юнацького віку.

Загальна характеристика юнацького віку. Соціальна характеристика розвитку юнацтва. Криза юнацького віку та особливості його перебігу. Проблема провідної діяльності в юнацькому віці. Характеристика пізнавальної сфери та розвиток вищих психічних функцій в юнацькому віці. Особливості розвитку особистості у ранньому юнацькому віці. Проблема сенсу життя в ранньому юнацькому віці. Формування концепції індивідуального сенсу життя та духовна самосвідомість особистості.

Тема 2.9. Психологія дорослої людини.

Анатомо-фізіологічні особливості періоду дорослості. Розвиток психічних процесів в період дорослості. Психосоціальний розвиток дорослих. Кризи віку дорослості. Історія психології учіння. Види учіння та структура учбової діяльності учнів. Процес засвоєння як зміст учбової діяльності учнів. Особливості оволодіння учнями учбовою діяльністю. Вміння самостійно вчитися. Неуспішність, її причини та запобігання.

Змістовий модуль III. Психологія праці

Тема 3.1. Вступ до психології праці.

Психологія праці як галузь психології. Предмет, завдання психології праці. Взаємозв'язок психології праці з іншими науками, галузями психології. Методи психології праці. Психологічна характеристика методів опису, аналізу та оцінювання діяльності: предметно-функціональних, оперативно-логічних, графічних, психофізіологічних, психологічних.

Тема 3.2. Особистість в трудовому процесі.

Фактори, що впливають на якість праці. Працездатність як внутрішній фактор, що впливає на якість праці. Прямі та опосередковані показники працездатності. Фази працездатності. Характеристика психічних станів особистості в процесі трудової діяльності. Поняття про функціональний стан особистості. Фактори, що впливають на функціональний стан особистості під час трудової діяльності. Вдома як вид несприятливого функціонального стану працівника. Ознаки, види та стани втоми. Стрес як вид несприятливого функціонального стану особистості в трудовій діяльності. Емоційне та професійне вигорання. Соціально-психологічні чинники емоційного/професійного вигорання. Профілактика емоційного/професійного вигорання

Тема 3.3. Професійні кризи.

Специфіка професійних криз. Основні соціально-психологічні чинники криз професійного становлення особистості. Основні фази криз професійного розвитку. Кризи за Е. Ф. Зеєр. Передкритична фаза. Критична фаза. Посткритична фаза.

Тема 3.4. Вплив біоритмів на працездатність особистості.

Загальна характеристика біоритмів. Добові біоритми. Біоритми і працездатність. Причини порушення біоритмів. «Сови», «Жайворонки», «Голуби». Фізичний, емоційний та інтелектуальний цикли. Сезонні зміни біоритмів. Річний цикл.

Тема 3.5. Мотиваційний процес.

Поняття «потреба» та «мотив» у психології. Аналіз психологічної сутності мотивації. Ієрархія мотивів. Система мотивів, які виконують функцію спонукання, спрямування і регулювання діяльності. Мотиваційна сфера: актуальні мотиви, потенційні мотиви. Три зони мотиваційної сфери. Потреба в самоактуалізації особистості. Самоактуалізація та самореалізація особистості.

Тема 3.6. Лідер та керівник.

Поняття «влада». Типи влади. Засоби влади. Феномен «авторитету». Види авторитетів. Способи формування авторитету. Теорії керівництва. Поняття «стиль керівництва». Стили керівництва за К. Левінім. Стили керівництва за Р. Лайкертом. Чинники вибору керівником стилю керівництва. Специфіка ефективного керівництва.

Лідерство та керівництво в управлінській сфері. Відмінність між лідером та керівником. Типи та стилі лідерства. Види лідерів, їх специфіка. Функції лідера та керівника. Специфіка прийняття індивідуальних та групових рішень. Якості сучасного лідера. Лідерство як поведінка. Феномен «трансформаційне лідерство». Специфіка розподіленого лідерства. Специфіка емоційного лідерства. Стили лідерства. Перешкоди на шляху до лідерства.

Тема 3.7. Профорієнтація.

Професійна орієнтація як науково-практична система підготовки особистості до свідомого професійного самовизначення. Місце профорієнтації в системі психології праці. Структура профорієнтації, її психологічний аналіз. Професійний відбір як виявлення придатності людини до конкретного виду праці. Професіографія та її використання в профорієнтаційній роботі і професійному навчанні.

Тема 3.8. Особливості складання професіограми та психограми.

Класифікація методів. Сутність трудового методу вивчення професійної діяльності. Планування, нормування і контроль праці трудового колективу. Психологічна професіографія. Поняття «професія», «трудова посада», «спеціальність». Професіограма професії та її структура.

Тема 3.9. Трудовий процес та його структура.

Трудовий процес та його структура. Об'єкт праці та його основні різновиди. Об'єктивні задачі і суб'єктивно прийняті цілі праці та їх різновиди.

Предмет праці. Засоби, знаряддя праці та їх основні різновиди. Характеристика об'єктивних умов праці у різних трудових процесах. Умови праці. Психологічний клімат колективу. Види психологічного клімату. Показники психологічного клімату. Ефективні способи формування психологічного клімату в колективі. Міжособистісні та міжгрупові конфлікти. Види конфліктів в колективі. Ознаки конструктивного та деструктивного конфлікту. Причини конфліктів. Типи конфліктних особистостей. Специфіка конфліктогенів. Методи аналізу конфлікту. Стратегії поведінки в конфлікті. Вирішення конфліктів.

Професійна педагогіка

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи професійної освіти»

Тема 1. Загальна характеристика професійно-педагогічної спеціальності

Загальні засади педагогічної професії. Становлення і розвиток педагогічної професії. Особливості педагогічної професії. Особливості педагогічної діяльності. Сутність і функції професійно-педагогічної діяльності. Структура педагогічної діяльності. Стилi педагогічної діяльності. Вимоги до особистості педагога професійного навчання. Професійна компетентність та професійно важливі якості особистості педагога професійного навчання. Психофізіологічні властивості особистості педагога. Нейротизм. Професійно-педагогічна культура педагога професійного навчання.

Аксіологічний компонент професійно-педагогічної культури. Технологічний компонент професійно-педагогічної культури. Особистісно-творчий компонент професійно-педагогічної культури. Критерії сформованості професійно-педагогічної культури.

Тема 2. Концептуальна модель фахівця професійної освіти та сфери його майбутньої професійної діяльності

Характеристика закономірностей, що впливають на продуктивні сили суспільства в Україні. Головні концептуальні тенденції розвитку професійної освіти в Україні. Основні тенденції розвитку та принципи професійної освіти. Основні вимоги до майбутніх фахівців у сфері професійної освіти. Перелік спеціалізацій спеціальності 015 Професійна освіта. Професіограма педагога професійного навчання. Аналіз відповідно до обраної спеціальності сфери майбутньої професійної діяльності. Роль міжнародних проектів та міжнародної виставкової діяльності у розвитку професійної освіти.

Тема 3. Філософсько-методологічні основи професійної освіти

Поняття, аспекти та функції освіти. Ведучі парадигми освіти: когнітивна, особистісно-орієнтована, функціональна, культурологічна та інші. Загальна характеристика моделей освіти. Порівняльний аналіз сучасних моделей освіти. Види та рівні освіти: загальна освіта, дошкільна освіта, початкова освіта, середня освіта, професійна освіта, додаткова освіта. Система професійної освіти в Україні і етапи її становлення. Організаційно-педагогічні засади ступеневої професійної освіти в Україні. Вища професійна освіта. Неперервна професійна освіта. Освіта впродовж всього життя.

Тема 4. Законодавча та нормативна база професійної освіти

Законодавство України про освіту. Закон України «Про освіту». Закон України «Про вищу освіту». Закон України «Про професійно-технічну освіту». Концепція розвитку професійної освіти в Україні. Стандарти професійної освіти: освітньо-кваліфікаційна характеристика, освітньо-професійна програми, навчальний план та засоби діагностики випускників технікумів, училищ, коледжів. Типові та робочі навчальні плани та програми дисциплін. Навчальні підручники, посібники.

Тема 5. Системний підхід до формування основ професійної освіти

Кібернетична теорія у професійній педагогіці: загальні положення, основні поняття та визначення. Педагогічні система. Умови створення та

функціонування педагогічних систем. Структурні компоненти педагогічної системи: мета, навчальна інформація, способи педагогічної комунікації, учень (слухач), педагог. Заклад професійної (професійно-технічної) освіти як педагогічна система. Структурні компоненти профшколи.

Змістовий модуль 2. Загальні засади професійної педагогіки

Тема 1. Педагогіка як галузь наукових знань

Педагогіка як наука про освіту людини. Об'єкт, предмет, функції та задачі педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Педагогіка в системі інших наук. Основні категорії педагогіки: педагогічна система, освітній процес, педагогічна взаємодія, освіта, виховання, самовиховання, навчання, розвиток, формування та становлення особистості. Фактори розвитку особистості. Педагогічні закони, закономірності, принципи та правила. Процес диференціації педагогіки та виникнення її галузей.

Тема 2. Методологія педагогіки та методика педагогічних досліджень

Сутність методології педагогіки та методологічної культури педагога. Рівні методологічного знання. Філософський і загальнонауковий рівні методології педагогіки. Конкретно-методологічні принципи педагогічних досліджень. Організація і логіка педагогічного дослідження. Логіка (етапи) наукового дослідження. Методи педагогічного дослідження: теоретичні та емпіричні. Специфічні методи дослідження в професійній педагогіці.

Тема 3. Професійна педагогіка як галузь педагогічної науки і навчальна дисципліна

Професійна педагогіка як галузь педагогічної науки. Становлення професійної педагогіки. Складові наукового фундаменту професійної педагогіки. Предмет, об'єкт, завдання професійної педагогіки. Зв'язок професійної педагогіки з іншими науками. Проблеми професійної педагогіки. Професійна педагогіка як навчальна дисципліна. Основні категорії професійної педагогіки: професійна

освіта, професійне навчання, професійне виховання тощо. Основні поняття професійної педагогіки: професія, спеціальність, кваліфікація, компетентність, компетенція. Кваліфікаційні рівні професійної підготовки (класифікація академіка В.С. Ледньова). Закони професійної педагогіки (С.Я. Батишев).

Змістовий модуль 3. Історія педагогіки як підґрунтя професійної освіти

Тема 1. Історія педагогіки як навчальний предмет

Значення, предмет, завдання історії педагогіки. Джерела історії педагогіки. Зв'язок історії педагогіки з професійною освітою.

Тема 2. Історія зарубіжної школи і педагогіки

Виховання у первісному суспільстві. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей у середньовічній Європі, в епоху Відродження та Реформації. Педагогічна система Яна Амоса Коменського. Шкільництво та педагогічна думка у Європі XVII-XVIII ст. Розвиток школи і педагогіки у зарубіжних країнах у XIX ст. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн у кінці XIX - XX ст.

Тема 3. Історія української школи і педагогіки

Виховання, школа і педагогічна думка Київської Русі. Розвиток освіти і педагогічної думки в епоху українського Відродження (XVI- перша пол. XVIII ст.). Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII – першій половині XIX ст.. Педагогічна система Костянтина Дмитровича Ушинського. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XIX – на поч. XX ст.. Розвиток освіти й шкільництва в Україні у XX ст. Розвиток української педагогічної науки у XX ст. Відродження національної системи виховання, школи і педагогіки в період становлення незалежної України у кінці XX - початку XXI ст.

Тема 4. Історія становлення та розвитку професійної освіти

Розвиток теорії та практики вітчизняної професійної освіти. Взаємозв'язок загальної, політехнічної та професійної освіти. Сучасні моделі та системи професійної освіти за кордоном. Сучасна система професійної освіти в Україні.

Концепції професійної освіти. Основні тенденції розвитку професійної освіти. Цілі та задачі модернізації професійної освіти в Україні. Неперервна професійна освіта (Н.Г. Ничкало). Освіта впродовж всього життя.

Змістовий модуль 4. Теоретичні основи дидактики професійної освіти

Тема 1. Дидактика як наука

Предмет, завдання, понятійна база дидактики. Основні категорії дидактики. Дидактична система. Об'єкт і предмет дидактики, її зв'язок з іншими науками. Професійне навчання. Методологія процесу професійного навчання. Основні функції професійного навчання. Основні компоненти процесу професійного навчання. Загальна характеристика процесу професійного навчання. Види професійного навчання.

Тема 2. Зміст освіти у професійно-технічних навчальних закладах

Зміст освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Характеристика основних елементів змісту освіти: спеціальна технологія, загальнотехнічна підготовка, виробниче навчання, практичні уміння, професійні навички (поділ навичок з точки зору психологічного змісту). Загальні та особливі принципи формування змісту освіти в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Уявлення сучасної науки про кваліфікованого робітника. Професійне становлення особистості спеціаліста та його етапи (періодизація Е.Ф.Зеєра).

Тема 3. Закономірності та принципи навчання. Характеристика принципів професійного навчання

Характеристика закономірностей навчання та їх класифікація. Поняття про принцип, правило. Система загальнодидактичних принципів навчання, принципи професійного навчання, принципи виробничого навчання. Реалізація дидактичних принципів у закладах системи професійної освіти.

Тема 4. Освітній процес професійного навчання

Сутність і структура освітнього процесу. Освітній процес та його компоненти. Основні функції освітнього процесу. Рушійні сили освітнього процесу. Модульне навчання у професійної школі.

Тема 5. Класифікація методів професійного навчання

Поняття про методи і прийоми професійного навчання. Класифікація методів навчання. Методи теоретичного навчання стосовно вивчення загальнотехнічних та спеціальних предметів: традиційні й активні.

Методи виробничого навчання: специфічні й активні. Методи контролю та діагностики професійної підготовки.

Особливості вибору і застосування методів у закладах системи професійної освіти.

Тема 6. Форми та засоби професійного навчання

Поняття про форми організації навчання. Класифікація форм організації навчання: індивідуальні, парні, групові, фронтальні, колективні, зі змінним складом учнів/слухачів. Конкретні форми організації навчання: зовнішні та внутрішні. Зіставлення форм теоретичної підготовки у закладах системи професійної освіти.

Поняття про засоби навчання. Групи засобів навчання: натуральні об'єкти, зображене і відтворене, опис предметів і явищ, технічні засоби навчання. Характеристика сучасних засобів навчання.

Основні дидактичні функції засобів навчання: компенсаторність, інформативність, інтегративність, інструментальність. Зіставлення засобів навчання у закладах системи професійної освіти.

Навчально-виробничі засоби навчання. Перспективи розвитку засобів навчання. Технологія формування систем засобів навчання та комплексне їх використання.

Тема 7. Типи і структура уроків теоретичного навчання

Уроки теоретичного навчання: типологія, структура. Види нетрадиційних уроків: теоретичний семінар, лабораторно-практичні заняття, індивідуальні заняття учнів(слухачів); консультація, навчальна екскурсія, виконання індивідуальних завдань (реферат, розрахункова робота та ін.).

Тема 8. Діагностика і контроль на уроках теоретичного навчання

Поняття про контроль знань, умінь та навичок учнів(слухачів). Поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль знань, умінь та навичок учнів(слухачів). Форми їх проведення та періодичність. Основні вимоги до діагностики знань, умінь та навичок учнів(слухачів).

Змістовий модуль 5. Навчально-виробничий процес у закладі професійної (професійно-технічної) освіти

Тема 1. Планування навчально-виробничого процесу у закладі професійної (професійно-технічної) освіти

Виробничий і трудовий процеси. Види трудових процесів. Системи виробничого навчання. Розвиток систем професійної підготовки, їх порівняльний аналіз. Зміст та планування виробничого навчання. Модульна система. Планування навчально-виробничого навчання. Види і зміст навчальної документації майстра виробничого навчання. Прийоми здійснення взаємозв'язку виробничого і теоретичного навчання. Реалізація міжпредметних зв'язків під час виробничого навчання.

Тема 2. Організація навчально-виробничого процесу у закладі професійної (професійно-технічної) освіти

Уроки виробничого навчання у навчальному закладі: типологія. Уроки виробничого навчання на виробництві чи в сфері послуг: типологія. Форми

організації навчально-виробничої праці учнів: фронтально-групова, бригадна, індивідуальна. Структура уроків виробничого навчання. Нормування навчально-виробничих робіт.

Виробнича практика на робочих місцях на виробництві чи в сфері послуг, переддипломна (передвипускна) практика на виробництві чи в сфері послуг. Вибір форм і засобів навчання.

Тема 3. Контроль за навчально-виробничим процесом у закладі професійної (професійно-технічної) освіти

Зміст звітності майстра виробничого навчання в різні періоди навчання. Облік виконання навчальних планів та програм. Індивідуальний облік успішності та відвідування учнів (слухачів) при проведенні занять в майстернях. Діагностика якості підготовки майбутніх фахівців. Методи контролю знань учнів на різних етапах виробничого навчання. Тестування як вид контролю за навчально-виробничим процесом у закладі професійної (професійно-технічної) освіти.

Змістовий модуль 6. Управління та оцінювання якості

У сфері професійної освіти

Тема 1. Управління навчально-виховним процесом у закладах професійної (професійно-технічної) освіти

Управління освітніми системами. Структура теорії управління освітніми процесами. Поточкова модель та принципи управління професійними освітніми системами та освітніми комплексами. Визначення понять: управління, керівництво, функції управління, принципи управління, методи управління.

Тема 2. Самоврядування учнівського (студентського) колективу

Учнівський (студентський) колектив та етапи його становлення: принципи, види, умови існування. Учнівське (студентське) самоврядування, його цілі та завдання. Структурна схема управління учнівським (студентським)

колективом. Органи учнівського (студентського) самоврядування, його види та компоненти.

Діяльність педагога професійного навчання та класного керівника (куратора, наставника) організації та удосконаленню самоуправління у навчальній групі закладу професійної (професійно-технічної) освіти. Роль та вплив адміністрації закладу професійної (професійно-технічної) освіти на учнівське (студентське) самоврядування.

Тема 3. Оцінювання якості професійної освіти

Оцінювання якості професійної освіти. Моніторинг якості професійної освітньої системи, внутрішні оцінки. Система зовнішніх оцінок. Моделі та методи оцінки якості підготовки та підвищення конкурентоздатності майбутніх фахівців. Умови та порядок проведення державної підсумкової та кваліфікаційної атестації випускників закладів системи професійної освіти.

Методика професійного навчання

Змістовий модуль 1. Організація професійної підготовки фахівців у сучасних соціально-економічних умовах

Тема 1. Основні поняття та термінологічний апарат методики професійного навчання.

Методика професійного навчання – як галузь педагогічної науки та навчальна дисципліна. Завдання та предмет методики професійного навчання. Термінологічний апарат, що її регламентує. Стандарти професійної освіти.

Тема 2. Теоретичні засади професійного навчання, принципи професійного навчання.

Поняття «педагогічна технологія». Значення поняття «технологія» у сучасній педагогічній теорії. Ознаки технологічно організованого навчального процесу. Особливості технологічного підходу до навчання. Порівняльна

характеристика понять «методика навчання» і «технологія навчання». Основні принципи здійснення професійного навчання.

Тема 3 Історичний огляд розвитку методичного знання у професійному навчанні.

Основні історичні періоди розвитку методичного знання у професійному навчанні. Провідні підходи до викладання, методи і технології навчання, властиві кожному тимчасовому періоду. Системи професійно-практичної підготовки робітника.

Тема 4 Засоби навчання у діяльності педагога професійної школи.

Поняття засобів навчання. Матеріальні об'єкти, знакові системи, логічні структури навчальної діяльності. Характеристики та приклади використання кожної з груп засобів навчання.

Змістовий модуль 2. Професійно-теоретична підготовка у закладах професійної освіти

Тема 1. Дидактичний аналіз змісту навчального матеріалу, аналітична діяльність педагога професійної школи.

Зміст освіти і зміст навчання. Дидактична одиниця або навчальний елемент. Інформаційно-розумові елементи. Специфіка загально технічних і спеціальних предметів, ряд провідних компонентів, що є загальними при підготовці кваліфікованих робітників будь-якої професії. Рекомендовані рівні засвоєння змісту загально технічних і спеціальних навчальних предметів. Міжпредметні зв'язки.

Тема 2. Форми організації професійно-теоретичної підготовки

Урок як організаційна форма професійно-теоретичної підготовки. Класифікація та структура уроків теоретичного навчання. Методика проведення уроків різних типів. Лекційно-семінарська форма професійно-теоретичної підготовки. Урок-лекція. Урок-семінар. Лабораторно-практичні заняття.

Тема 3. Форми організації навчальної діяльності учнів у процесі теоретичного навчання.

Групова, бригадна, ланкова, мала група, парна та індивідуальна форми організації навчальної діяльності учнів. Переваги і недоліки різних форм організації навчальної діяльності учнів.

Тема 4. Методи теоретичного навчання

Загальне визначення методу та прийому навчання. Методи організації і реалізації навчально-пізнавальної діяльності, класифіковані за джерелом знань. Методи, класифіковані за характером навчально-пізнавальної діяльності

Тема 5. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти із професійно-теоретичної підготовки

Призначення і функції контролю навчальних досягнень учнів. Види та методи контролю знань, умінь і навичок учнів. Класифікація запитань в процесі усного опитування. Тестовий контроль знань і умінь учнів.

Тема 6. Методика підготовки викладача до занять.

Методика розробки навчально-методичної документації з планування професійно-теоретичної підготовки. Поурочне планування професійно-теоретичної підготовки. Типова схема методичної розробки за темою програми загально технічної або спеціальної дисципліни. План занять із професійно-теоретичної підготовки. Орієнтовна схема плану уроку теоретичного навчання. Аналіз занять з професійно-теоретичної підготовки. Загальна методика аналізу уроку теоретичного навчання.

Змістовий модуль 3. Професійно-практична підготовка у закладах професійної освіти

Тема 1. Системи професійно-практичної підготовки, їх порівняльна характеристика.

Взаємозв'язок етапів і систем професійно-практичної підготовки. Порівняльна характеристика систем професійно-практичної підготовки.

Тема 2. Особливості, зміст і логіка процесу професійно-практичної підготовки.

Пріоритет формування професійних умінь і навичок перед формуванням професійних знань. Продуктивна праця учнів – основний засіб професійно-практичної підготовки. Періоди професійно-практичної підготовки. Поняття професійної майстерності. Визначення змісту професійно-практичної підготовки. Основні функції трудової діяльності. Логіка процесу виробничого навчання. .

Тема 3. Форми організації професійно-практичної підготовки.

Організаційними формами професійно-практичної підготовки. Форми організації діяльності учнів в умовах майстерень ПТНЗ. Форми організації діяльності учнів при навчанні на виробництві.

Тема 4. Методи професійно-практичної підготовки.

Система методів професійно-практичної підготовки. Методичні прийоми показу трудових дій. Інструктування, інструкційно-технологічні і технологічні картки. Навчальні алгоритми. Система вправ. Методи активного навчання.

Тема 5. Методика інструктування у різні періоди виробничого навчання.

Періоди професійно-практичної підготовки здобувачів освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Загальна характеристика вступного, підготовчого, комплексного та заключного періодів професійно-практичної підготовки.

Тема 6. Сучасний урок виробничого навчання. Комплексне методичне забезпечення предметів(професій).

Вимоги до сучасного уроку виробничого навчання. Дидактичні вимоги до уроку виробничого навчання. Методика підготовки майстра виробничого навчання до занять, алгоритм підготовки майстра виробничого навчання до уроку. Орієнтовна схема плану уроку виробничого навчання. Матеріально-технічне оснащення закладу професійної (професійно-технічної) освіти. Робоче

місце учня. Робоче місце майстра виробничого навчання. Роль інноваційного інформаційного середовища у навчально-виробничій діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти. Методика використання інформаційних засобів у навчанні професії.

Теоретико-правові основи професійної освіти

Змістовий модуль 1. Сучасні тенденції розвитку професійної освіти у нормативно-правових актах

Тема 1. Розвиток професійної освіти та освітнього законодавства в загальнонаціональному та міжнародному вимірах.

Освіта як ключовий чинник суспільного прогресу, успішного розвитку націй, держав, кожної людини. Особливості реалізації професійної освіти у сучасних умовах цивілізаційного розвитку: глобалізація, мобільність, змінність, інноваційність, інтелектуалізація, інформатизація, демократизація, конкурентність тощо.

Особливості формування освітнього законодавства в умовах глобалізаційних та інтеграційних світових процесів. Основні характеристики нормативного забезпечення в сфері освіти на міжнародному та національному рівнях: Закон України «Про освіту». Закон України «Про професійно-технічну освіту». Закон України «Про вищу освіту». Національна доктрина розвитку освіти. Нормативно-правові документи, що регулюють діяльність системи освіти, визначають основні напрями її реформування. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.

Тема 1.2 Інтеграційні процеси в світовому та Європейському освітньому просторі.

Глобалізаційні процеси та їх вплив на систему професійної освіти. Особливості освітніх реформ у країнах Європейського Союзу (ЄС), їх характеристика та нормативне забезпечення. Нормативно-правові засади реалізації вимог Болонського процесу та їх імплементація в Україні.

ECTS як основа забезпечення права на мобільність в Європейському освітньому просторі, основні вимоги щодо застосування. Компетентнісний підхід та нормативна база щодо його реалізації. Дублінські дескриптори, Європейська рамка кваліфікацій, Міжнародна стандартна класифікація освіти: концептуальні підходи до реалізації цих документів у вітчизняній освіті.

Тема 1.3 Нормативне забезпечення реалізації професійної освіти в Україні.

Основні етапи розвитку професійної освіти в Україні за радянських часів та за період незалежності України, їх нормативно-правове забезпечення. Аналіз досягнень у процесі модернізації професійної освіти в Україні.

Урахування позитивного зарубіжного досвіду у розробленні перспективних напрямів розвитку професійної (професійно-технічної) освіти в Україні. Рівні професійно-технічної освіти, вимоги до їх набуття. Дуальна освіта, вимоги щодо її реалізації. Стратегія реформування професійної (професійно-технічної) освіти в Україні. Запровадження Національної рамки кваліфікацій (НРК) як системного й структурованого за компетентностями опису кваліфікаційних рівнів.

Тема 1.4 Нормативне забезпечення автономії навчальних закладів та академічних прав і свобод учасників освітнього процесу.

Сутність автономії закладів вищої освіти і академічних свобод учасників освітнього процесу відповідно до нормативно-правових міжнародних та державних документів. Основні принципи реалізації автономії та академічних свобод освітніх закладів, етапи їх розвитку та відображення в міжнародних правових актах. Концепція академічних свобод - невід'ємна частина академічної

культури в країнах Європи. Права і обов'язки педагогічних і науково-педагогічних кадрів в Україні.

Сутність рекомендацій ЮНЕСКО «Про становище вчителів», прийнятих спеціальною міжурядовою конференцією з питань статусу вчителів (Париж, 1966); «Рекомендація ЮНЕСКО про статус викладацьких кадрів закладів вищої освіти», прийнята 11 листопада 1977 р. на Генеральній конференції ООН з питань освіти, науки и культури (ЮНЕСКО) в Парижі, Рекомендацій ЮНЕСКО і МОП від 21.10.1997 р. «Про статус викладацьких кадрів вищих учбових закладів»

Тема 5. Вимоги чинного законодавства щодо організації педагогічної освіти в Україні.

Характеристика чинних нормативно-правових документів з питань забезпечення національної педагогічної освіти у контексті сучасних запитів до працівників освітньої сфери. Особливості ринку праці для педагогічних фахівців у сучасному суспільстві.

Пріоритетні напрями оптимізації добору, підготовки та створення умов для ефективної діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників. Механізми забезпечення взаємодії у системі «освіта – ринок праці».

Співпраця України і зарубіжних країн у розв'язанні проблем кадрового забезпечення системи освіти. Актуальні завдання формування нового педагога для об'єднаної Європи ХХІ ст. Роль «Педагогічної конституції» (авт.-розробники) В. Андрущенко (Україна), М. Гунцінгер (Німеччина) та А. Гайжутіс (Литва)) у створенні конституційної платформи підготовки нового педагога для об'єднаної Європи ХХІ століття. Європейські вимоги до компетентностей педагогічних працівників.

Тема 6. Нормативно-правові засади забезпечення якості, конкурентності та доступності професійної освіти в Україні.

Якість освіти та нормативні вимоги щодо її забезпечення на державному та міжнародному рівні. Чинне законодавство про рівний доступ до якісної освіти для кожної дитини. Нормативно-правове забезпечення щодо доступності освіти для різних категорій громадян України.

Інклюзивна освіта як пріоритетний напрям державної політики в професійній освіті України. Нормативно-правове забезпечення. Завдання інклюзивної освіти. Пріоритети освітньої політики у сфері спеціальної освіти.

Формування людиноцентрованого навчального середовища в освіті. Взаємодія у системі «освіта – ринок праці». Соціальний вимір освіти. Інтеграція освіти, досліджень та інновацій («трикутника знань») у вищій школі. Проблеми і перспективи розвитку науки у ЗВО.

Освіта дорослих як невід’ємна складова освіти впродовж життя. Особливості нормативно-правового забезпечення в Україні. Формальна, неформальна, інформальна освіта в системі освіти дорослих. Характеристика здобутків у сфері освіти дорослих. Аналіз сучасного стану і проблем освіти дорослих (післядипломна освіта, професійне навчання на виробництві, професійна освіта й перепідготовка безробітних, перепідготовка дорослих з особливими потребами, освіта людей третього віку). Упущення і прорахунки у сфері освіти дорослих. Пріоритети розвитку галузі.

V. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТА НА ФАХОВОЇ АТЕСТАЦІЇ

Оцінювання відповіді випускника на фаховому атестаційному екзамені здійснюється за заздалегідь розробленими критеріями оцінювання.

Критерії оцінювання – це система якостей, яка дозволяє реалізувати принцип єдності вимог до змісту і форми контролю рівня засвоєння знань і вмінь та їх об’єктивного оцінювання.

Шкала оцінювання. Інструментарієм для здійснення вимірювання є спеціальні факторно-критеріальні моделі, що складаються з факторів, за які умовно приймаються напрями навчальної діяльності. Перелік складових кожного напрямку умовно приймається за критерій як «мірило» вимог до цих напрямів. Для кожного фактору і кожного критерію обчислюється значення його вагомості серед усіх факторів або критеріїв.

Розподіл балів, які отримують студенти

Теоретичне завдання (тест)	Практичне завдання №1			Практичне завдання №2			Підсумок
30 питань, вага кожної правильної відповіді 1 бал 30 балів	П1, вага 15 балів	П2, вага 10 балів	П3, вага 10 балів	П1, вага 15 балів	П2, вага 10 балів	П3, вага 10 балів	100 балів
	35 балів			35 балів			

де П1...П3 – це показники правильної, повної відповіді студента відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів.

П1 – уміння обґрунтовувати власні переконання оперуючи основними принципами дидактики (зв'язок теорії з практикою, принцип наочності, науковості тощо), творчо і креативно мислити.

П2 – уміння вільного володіння науковим апаратом, знання спеціальної літератури.

П3 – уміння логічно, самостійно, робити практичні висновки, висока комунікативна культура.

**Шкала критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів
за виконання практичної частини фахового атестації**

За шкалою університету	Визначення	Критерії оцінювання
35-30	<i>Відмінно</i>	ставиться за повне та міцне знання матеріалу в заданому обсязі. Під час усної відповіді мова студента має бути логічно виваженою, правильною. До того ж студент повинен виявляти творчу самостійність, вільне володіння науковим апаратом, знання спеціальної літератури, власні переконання та вміння їх захищати, високу комунікативну культуру, вміння робити практичні висновки, творчо та креативно мислити.
30-20	<i>Добре</i>	ставиться за міцні знання навчального матеріалу але дещо в обмеженому і звуженому прояві тих якостей, які служать критерієм відмінної відмітки, немає тієї свободи викладу матеріалу, як у першому випадку, допускаються незначні помилки (не більше 1-2). При побудові відповіді студент повинен проявляти творчу самостійність, використовувати науковий апарат, знати спеціальну літературу тощо.
20-10	<i>Задовільно</i>	ставиться за знання матеріалу, за виконання поставленого завдання. У цьому випадку студент може й не виявляти самостійності суджень. Відчувається, що він дещо просто “вивчив”. Однак загалом студент знає матеріал, хоча й з помітними помилками, вадами засвоєння, але такими, що не перешкоджатимуть його майбутній практичній діяльності. Студент повинен мати певне уявлення про практичне застосування знань, може знайти нові приклади або умови їх застосування на практиці. Знає спеціальну літературу, але, можливо, не всю і не може дати достатньої критичної оцінки. Володіє необхідними вміннями. Можливі недоліки в аспекті комунікативної культури.
10-1	<i>Незадовільно</i>	ставиться за незнання матеріалу, велику кількість помилок у мовленні. Відповідь невірна. Уміннями і навичками студент володіє. Інформаційних джерел зовсім не знає.

Підсумковий бал обраховується як сума результатів екзаменаційного тесту та двох практичних завдань і оцінюється за традиційною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
65-69	D	задовільно
60-64	E	
35-59	F	не задовільно з можливістю повторного проходження державного екзамену
0-34	FX	не задовільно з обов'язковим повторним проходженням державного екзамену

Якщо студент просить замінити білет або не дає правильної відповіді на питання білету, а також не відповідає на додаткові запитання, комісія може запропонувати вибрати білет повторно. Для отримання задовільної оцінки в такому випадку необхідно повністю виключити принципові і грубі помилки в інформації, давати повні і якісні відповіді, як на питання запропонованого білету, так і на додаткові запитання.

Члени екзаменаційної комісії виставляють оцінки відповідей студента за кожне питання білету і кожне додаткове запитання. На закритому засіданні екзаменаційної комісії обговорюється правильність і повнота відповідей студента і виставляється погоджена підсумкова оцінка.

VII. РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Матеріали, які висвітлюють питання організації освітньої діяльності з професійної освіти, студенти-випускники можуть знайти на сторінках підручників, навчальних посібників, періодичних видань та спеціалізованих сайтів:

Нормативно-правова база:

1. Про професійно-технічну освіту: Закон України №102/98-ВР, зі змінами від 19 грудня 2006 р. [Електронний ресурс]. URL:http://www/osvita.org.ua/pravo/law_04/.
2. Наказ МОН України № 419 від 30.05.2006 «Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах» [Електронний ресурс]. – Режим доступу. –<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0711-06/>

Основна:

1. Андрущенко В.П., Савельєв В.Л. Теоретико-правові основи освіти: огляд порядку денного. К.: «МП Леся». 2010. 368 с.
2. Байталюк О.М., Ворон М.В. Європейське освітнє право: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Плеяда», 2010. 59 с.
3. Байталюк О.М., Німко О.Б. Основи освітнього права та правове регулювання діяльності навчальних закладів в Україні: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Плеяди», 2010. 71с.
4. Бобрицька В.І. Теоретико-правові основи освіти України у сфері інформатизації освіти. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. 316 с.
5. Валєєв Р.Г. Освітнє право України: навчальний посібник. Луганськ: Луганська правова фундація, 2011. 287с.

6. Вікова та педагогічна психологія. Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. та ін. Навчальний посібник. К.: Каравела, 2019. 400 с.
7. Давидова Н.О., Ворон М.В. Основи трудового права для керівника навчального закладу: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Плеяди», 2010. 48с.
8. Дуткевич Т. Загальна психологія / Т. Дуткевич. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
9. Загальна психологія [текст]: підручник. К. Ліра, 2020. 564 с.
10. Зайченко І.В. Теорія і методика професійного навчання: Навчальний посібник. К.: Видавництво Ліра, 2016. 580с.
11. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко О. В. Професійна педагогіка: навчальний посібник; М-во освіти і науки України. Київ : Слово, 2013. 352 с.
12. Ільїна Н., Мисник С. Загальна психологія: теорія та практикум. Навчальний посібник. К.: Університетська книга, 2017. 352 с.
13. Інтелектуальна власність: навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Плеяди», 2010. 63с.
14. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підручник. К.: «Київський університет», 2008. 286 с.
15. Курліщук І. І. Методика професійного навчання: Основи технології навчання. Креативні технології навчання: навчально-методичний посібник. Старобільськ, 2017. 120 с.
16. Левківський М.В. Історія педагогіки: навч. метод. посібник. вид. 4-те. навч. пос. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
17. Малхазов О. Р. Психологія праці: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 208 с.
18. Моляко В.О. Стратегії творчої діяльності (школа В.О. Моляко)/за загальною редакцією В.О. Моляко. Київ: «Освіта України», 2008. 702 с.

19. Педагогічні технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників: довідник Київ : Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2015. 87 с.
20. Права дітей та підлітків: навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Плеяди», 2010. 52с.
21. Правові основи діяльності вищих навчальних закладів: навч.посіб. Київ: Видавничий дім «Плеяди», 2010. 50с.
22. Професійна педагогіка : Підручник Одеса : Бондаренко М. О., 2020. – 575 с.
23. Різник В., Різник Н. Методика професійного навчання: дидактичне проектування, основні технології навчання. Навчально-методичний посібник (для студентів галузі знань 01 «Освіта» спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями) Переяслав-Хмельницький: «Видавництво КСВ», 2016. 226 с.
24. Розвиток сучасної університетської освіти країн Західної Європи: монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. 356 с.
25. Сергєєнкова О., Столярчук О., Коханова О., Пасєка О. Загальна психологія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 296 с.
26. Теоретико-правові основи освіти: філософія, теорія, практика: монографія. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. 484 с.
27. Теорія і методика професійної освіти: навчальний посібник. Київ: Знання, 2012. 390с.
28. Теорія і методика професійної освіти: навчальний посібник/ за ред. З.Н.Курлянд. Київ: Знання, 2012. 390 с.
29. Титова Н.М. Теоретико-методичні основи психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання: монографія. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 351 с.